

Vergaderjaar 1984–1985

18 891

Wijziging van de Algemene burgerlijke pensioenwet, de Spoorwegpensioenwet, de Algemene militaire pensioenwet en van enige andere wetten alsmede intrekking van de Wet gemeenschappelijke bepalingen overheidspensioenwetten in verband met afschaffing van de overneming premie AOW/AWW (Wet afschaffing overneming premie AOW/AWW)

Nr. 8

EINDVERSLAG

Vastgesteld 29 maart 1985

Na kennisneming van de memorie van antwoord en de daarmee ingezonden nota van wijziging bestond in de vaste Commissie voor Ambtenarenzaken¹ bij de leden van onderscheidene fracties behoefte nog opmerkingen te maken en vragen te stellen. Onder het voorbehoud dat de regering deze tijdig zal hebben beantwoord, acht de commissie de beraadslaging over het voorstel genoegzaam voorbereid.

De leden van de P.v.d.A.-fractie konden zich niet aan de indruk onttrekken dat niet in alle gevallen getracht is om de gemaakte opmerkingen en vragen van een adequaat antwoord te voorzien. Gelet op de passages betreffende «het positief beoordelen van het idee om het realiseren van bezuinigingen met het verkleinen van de verschillen in het bruto-netto-traject» en het «bijna-akkoord» wezen deze leden op de brief van 21 november 1984 van het Centraal Georganiseerd Overleg in ambtenarenzaken (GO/84.511/00 Z 1136): «De centrales van overheidsperoneel wijzen in algemene zin de taakstellende bezuinigingen voor het overheidsperoneel van 1,9 miljard gulden af, gegeven hun oordeel dat het gedurende een reeks van jaren gevoerde beleid reeds heeft geleid tot een sterke discrepantie tussen de arbeidsvoorwaarden in de collectieve sector en de arbeidsvoorwaarden in de particuliere sector.» Dat vervolgens gegeven het bestaande volstrekt niet gelijke overlegstelsel – waarin de centrales van overheidsperoneel als het ware met gebonden handen en voeten onderhandelen – gezocht is naar een zo acceptabel mogelijke invulling van reeds vaststaande bezuinigingen, kan geen rechtvaardiging betekenen voor het opnemen van dergelijke passages, zonder uitdrukkelijke vermelding van de gememoreerde opvatting van de centrales voor overheidsperoneel.

De leden van de P.v.d.A.-fractie stelden vast dat de te late indiening van het voorstel van wet nu heeft geleid tot een nota van wijziging waardoor de ingangsdatum wordt vastgesteld op 1 juni 1985. De leden van deze fractie beschouwden de opmerking dat het parlement reeds geruime tijd van de contouren van de onderhavige voorstellen op de hoogte was als een poging om tot een gedeelde verantwoordelijkheid te komen voor het uitstel. Zou de Kamer hebben willen meewerken aan de invoeringsdatum van 1 april 1985, dan zou de Kamer hebben moeten afzien van een schriftelijke voorbereiding van het onderhavige voorstel van wet. Deze leden beschouwden deze poging dan ook als goed bedoeld, maar weinig terzake doende.

¹ Samenstelling:

Leden: Nypels (D'66), Poppe (PvdA), Weijers (CDA), voorzitter, Evenhuis (VVD), Knol (PvdA), ondervoorzitter, Hermans (VVD), Moor (PvdA), Gerritse (CDA), Buikema (CDA), Van der Burg (CDA), Schutte (GPV), Oomen-Ruijten (CDA), Ter Veld (PvdA), De Visser (PvdA), Linschoten (VVD), Paulis (CDA), Dijkstal (VVD), Nijhuis (VVD), Alders (PvdA) en Ernsting (CPN).

Plv. leden: Toussaint (PvdA), Leijnse (PvdA), B. de Vries (CDA), De Korte (VVD), Stoffelen (PvdA), Te Veldhuis (VVD), Wallage (PvdA), Van der Sanden (CDA), De Kwaadsteniet (CDA), Schartman (CDA), Van Dis (SGP), Hermsen (CDA), Wöltgens (PvdA), Worrell (PvdA), Wiebenga (VVD), Van der Heijden (CDA), Van Rey (VVD), Korthals (VVD), Müller-van Ast (PvdA), Willems (PSP).

De leden van de C.D.A.-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van de memorie van antwoord. De antwoorden inzake de te late indiening van het wetsvoorstel hadden deze leden niet geheel overtuigd. Ten aanzien van de gevolgen van de vertraging van het totale pakket zouden de leden van de C.D.A.-fractie gaarne nog nadere informatie ontvangen. Hoeveel gulden bedraagt de gedeerde bezuiniging als gevolg van de niet-inbouw AOW/AWW tot 1 juni 1986 en hoeveel gulden bedraagt de besparing tot 1 juni 1986 als gevolg van het niet doorvoeren van de verlaging van het pensioenbijdrageverhaal?

In de memorie van antwoord misten de leden van de C.D.A.-fractie een antwoord op het door hen gestelde in het voorlopig verslag, namelijk dat zij van oordeel waren dat de diverse vertragingen in wetgeving niet behoren te leiden tot aanvullende ombuigingen.

De leden van de V.V.D.-fractie dankten de regering voor de gegeven antwoorden. Zij hadden bovendien met belangstelling kennis genomen van de in de memorie van antwoord gegeven verklaring voor de opgetreden vertraging, namelijk de complicaties bij de voorbereiding van het wetsvoorstel, waardoor de ingangsdatum van 1 april niet meer haalbaar bleek en moest worden verschoven naar 1 juni 1985.

De leden van de V.V.D.-fractie hadden node een reactie gemist op hun stelling dat het onderhavige voorstel voor de ambtenaren met een middeninkomen bepaald nivellerend uitpakt. Zij stelden het op prijs alsnog een reactie hierop te krijgen. Is dit effect door de onderhandelende partijen bij het tot stand komen van het «bijna-akkoord» bewust onderkend en zo ja, wat was het argument c.q. de afweging van partijen om desalniettemin met dit nadelige effect akkoord te gaan?

Tevens vroegen deze leden naast de bruto-salarissen zoals vermeld in de memorie van antwoord opgenomen tabel de netto salarissen te plaatsen voor de vermelde tariefgroep (III) alsmede voor de tariefgroepen II en IV, onder vermelding van de zogenaamde wig in procenten van het bruto-inkomen.

De leden van de P.v.d.A.-fractie zouden gaarne ingelicht willen worden over de effecten van het uitstel op de taakstelling. Is het effect van dit uitstel nu dat de ombuiging als gevolg van het voorgestelde moet worden gesteld op f320 mln., zo informeerden deze leden. Mede gelet op de berichtgeving inzake de verlaging van inkomensaanspraken tijdens ziekte en gegeven het feit dat de verschuiving van de verlaging van de inhouding op 1 april a.s. eindigt, veronderstelden deze leden dat het pakket aan ombuigingen op de arbeidsvoorwaarden overheidspersoneel voor 1985 zal leiden tot beperktere besparingen dan was voorzien in de brief van 5 december 1984 (18 600, VII, nr. 30). Deze leden zouden terzake gaarne nader ingelicht worden, mede gelet op het door deze leden onderschreven oordeel van de leden van de C.D.A.-fractie dat een en ander voor 1985 niet behoort te leiden tot aanvullende ombuigingen. In aanvulling daarop zouden deze leden ook een nadere toelichting willen ontvangen op het antwoord op de vraag van de leden van de P.v.d.A.-fractie welke de gevolgen zijn voor de beoogde besparingen op de pensioenkosten van de omstandigheid dat de wijzigingen in de pensioensfeer eerst op 1 januari 1986 zullen ingaan. Deze leden konden zich niet voorstellen dat, gelet op het uitstel tot 1 januari 1986, in 1985 met besparingen terzake rekening zou kunnen worden gehouden. Gelet daarop moet toch worden verondersteld dat in 1985 niet de beoogde besparing van f300 mln. zal optreden en dat dientengevolge in het verlengde van de overige aangeduide besparingsverliezen het totale bedrag aan ombuiging moet worden verminderd. Of moet uit het antwoord worden begrepen dat vooruitlopend op de regelgeving terzake en de ingangsdatum reeds overgegaan zal worden tot een verlaging van de pensioenbijdrage? Indien dat laatste het geval is, zouden de leden van de P.v.d.A.-fractie willen weten op welke wijze dat gerechtvaardigd kan worden en wat het oordeel terzake is van de Balanscommissie.

De leden van de P.v.d.A.-fractie hadden kennis genomen van de mededeling dat het hier niet gaat om een gezochte constructie. Deze leden wilden hun vraagstelling nader toespitsen. In hoeverre heeft het besluit om de gehele AOW/AWW-operatie niet inkomens- en budgettair neutraal te doen verlopen, invloed gehad op de denivellerende werking van het oorspronkelijke voorstel? Indien deze vraag bevestigend beantwoord moet worden, is het dan niet zo dat daardoor gezocht is naar een oplossing welke niet in alle opzichten aansluit bij de van toepassing zijnde pensioenregeling en inbouw van AOW/AWW, bij voorbeeld ten aanzien van de franchise)?

De leden van de P.v.d.A.-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van de mededeling dat het wetsontwerp inzake de uitwerking van de z.g. AOW/AWW-operatie voor gepensioneerden en nabestaanden voor de aanvang van het zomerreces bij de Kamer zal worden ingediend. Deze leden vermoedden dat in dit voorstel ook aandacht zal worden besteed aan de gevolgen voor de Abp-wet van de aanpassing van de AOW-wet aan de 3e EEG-richtlijn. Deze leden zouden het op prijs stellen een reactie te ontvangen op de brief van 27 februari 1985 terzake van de directie van het Abp en de brief van dezelfde datum van het pensioenbestuur van het Abp.

De leden van de P.v.d.A.-fractie kwamen terug op het feit dat de salariscompensatie niet meteen tot het pensioengevende inkomen zal worden gerekend, maar eerst met ingang van 1 januari 1986. Deze leden merkten reeds eerder op dat uit de brief van 30 november 1984 (18 600, VII, nr. 27) niet kan worden afgeleid dat de salariscompensatie niet meteen tot het pensioengevende inkomen zou worden gerekend. Het feit dat nu besloten is moeten worden tot splitsing van de AOW-operatie betekent toch niet automatisch dat onderdelen van het pakket vertraagd tot uitvoer dienen te komen? Zeker waar in de beantwoording wordt gesproken van een «bijna-akkoord» doet dit vreemd aan. Deze leden zouden gaarne vernemen of de centrales voor het overheidspersoneel in het Centraal Georganiseerd Overleg in ambtenarenzaken hierover ingelicht zijn en zo ja, welke de reactie van de centrales hierop was. Het is toch niet zo dat de centrales voor overheidspersoneel kan worden verweten dat de regelgeving niet tijdig gereed kan zijn? Daarom stelden deze leden een nadere uiteenzetting op prijs.

De leden van de P.v.d.A.-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van de antwoord inzake de onbedoelde cumulerende effecten en het instrumentarium teneinde deze onbedoelde cumulerende effecten te mitigeren. Deze leden gingen er van uit dat de invulling hiervan zal worden opgenomen in de memorie van toelichting bij het voorstel van wet inzake maatregelen ingevolge de AOW-operatie voor gepensioneerden en nabestaanden. Deze leden wezen er op dat in eerdere discussies hierover niet alleen aandacht is besteed aan de wijze waarop aan de toezegging inzake het mitigeren van onbedoeld cumulerende effecten vorm zal worden gegeven (het instrumentarium), maar evenzeer aan de wijze waarop dit concreet zal geschieden.

De leden der fractie van D'66 hadden met instemming kennis genomen van het voornemen van de regering om op de kortst mogelijke termijn de Kamer gegevens te verstrekken over de periode 1981-1985, waarin de inkomensontwikkeling van de deeltijders en voltijders wordt vergeleken naar bepaalde factoren. Deze leden wezen er echter op, dat de bedoelde gegevens al in het mondeling overleg tussen minister en de vaste kamercommissie van 8 maart 1984 waren toegezegd.

Voorts waren de aan het woord zijnde leden van mening, dat zowel de pensioenbijdrage als de pensioenaanspraken wederom aan het bruto-inkomen moeten worden gekoppeld en niet zoals thans het geval is, dat deeltijdwerkers een pensioenbijdrageverhaal betalen dat uitgedrukt in procenten van hun genoten salaris gelijk is aan het percentage, dat bij

volledige werktijd zou zijn verschuldigd. Deze leden waren van mening dat er een andere berekening van de franchise zou moeten plaatsvinden, zonder rekening te houden met het aantal gewerkte uren. De verlaging van het pensioenbijdrageverhaal door verhoging van de verhaalsvrije voet, als één van de compensatiemaatregelen, behoort volgens deze leden voor deeltijdwerkers volledig door te werken en dus niet naar evenredigheid.

De leden van de P.v.d.A.-fractie informeerden naar de effecten van het gestelde in artikel VIII onder F – exclusief de extra verhoging van de premie-inkomens-grens handhaven van de mutaties terzake van de AOW/AWW-premie in de inhouding – voor de deeltijdwerkers. Gelet op het feit dat de Inhouding plaatsvindt op basis van het voltijdsalaris, zou hier sprake kunnen zijn van een nadelige invulling voor de deeltijdwerkers. De leden van de P.v.d.A.-fractie zouden gaarne willen weten of dit zo is en indien dat het geval is willen weten of aan dit aspect als zodanig aandacht is besteed.

Uit het antwoord op het gestelde dat de leden van de P.v.d.A.-fractie de indruk hadden dat er sprake was van een vergissing terzake van de aanduiding in artikel V blijkt dat deze indruk niet gedeeld wordt. Uit het verdere antwoord wordt duidelijk dat de indruk van deze leden niet geheel onjuist was. Immers in artikel V vindt wijziging plaats van de Uitkeringswet gewezen militairen (Stb. 1066, 451), terwijl nu blijkt uit de beantwoording dat het gaat om artikel 5 van de Uitkeringswet gewezen militairen zoals dat luidt ingevolge de Wet van 11 mei 1983, Stb. 257.

De leden van de P.v.d.A.-fractie herhaalden hun opvatting dat het bepaalde in artikel VIII onder F zou moeten ondergebracht in de Inhoudingswet 1982. Immers het betreft hier een bepaling die de Inhouding als zodanig betreft. Het feit dat deze bepaling het koppelingsmechanisme als zodanig niet verandert, betekent nog niet dat deze bepaling niet van invloed zou zijn op de inhouding. Het onderbrengen daarvan in een apart artikel in de Inhoudingswet verdient – mede gelet op de duidelijkheid van de wetgeving ook voor degenen waarop deze van toepassing is – dan ook de voorkeur.

De leden van de P.v.d.A.-fractie herhaalden hun vraag om een nadere toelichting op het gestelde in de laatste zin van de derde alinea van blz. 10 en de eerste alinea van blz. 11 der memorie van toelichting. Deze leden waren in het bijzonder geïnteresseerd in een meer toegespitste toelichting op de verschillende onderdelen dan tot nu toe verstrekt. Dus ook meer toegespitst dan in de brief van 30 november 1984. Deze leden wilden kunnen beoordelen hoe de verschillende onderdelen zich verhouden tot het gestelde in de Abp-wet en de gangbare systematiek en voorts in een toelichting op de verschillende onderdelen in het licht van het tegengaan van de denivellerende aspecten van het oorspronkelijke voorstel, zoals dat aan de centrales voor overheidspersoneel is voorgelegd.

Naar aanleiding van artikel IX onderdeel C wensten de leden van de P.v.d.A.-fractie het volgende op te merken. In de WUBO is de ambtelijke grondslag bij Algemene maatregel van bestuur vastgesteld exclusief de AOW/AWW-premiecompensatie. In de WUV is op dit moment nog steeds niets daaromtrent geregeld. Al jaren bestaat er verschil van mening tussen de regering en Uitkeringsraad enerzijds en de Centrale Raad van Beroep anderzijds. De laatste is van mening dat de premie AOW/AWW, voorzover die komt voor rekening van de overheid, behoort te worden betrokken bij de grondslagvaststelling. Tot op de dag van vandaag handelt hij dan ook dienovereenkomstig. De fractie van de P.v.d.A. heeft in de schriftelijke voorbereiding van het wetsontwerp 16833 en in de plenaire behandeling daarvan een en andermaal betoogd dat de AOW/AWW-premiecompensatie als inkomensbestanddeel behoort te worden aangemerkt. De beste argumentatie daarvoor wordt nu door de regering zelf geleverd nu zij het

onderhavige wetsvoorstel heeft ingediend: de invoering van de AOW/AWW-premiëcompensatie ging gepaard met een bruto inkomensachteruitgang; het ongedaan maken van de operatie gaat gepaard met een bruto inkomensstijging.

De aan het woord zijnde leden konden dan ook in het geheel niet inzien waarom de AOW/AWW-premie niet zou moeten worden betrokken bij de ambtelijke grondslag van WUV-uitkeringen. Immers, ambtenaren hebben straks een salaris dat gebaseerd is op het door henzelf betalen van de AOW/AWW-premie. Komen zij in de situatie dat zij een WUV-uitkering moeten aanvragen, dan betalen zij zelf de AOW/AWW-premie over die uitkering, maar in hun grondslag is geen rekening gehouden met de bruto-verhoging die ambtenaren kregen toen zij de premie zelf moesten gaan betalen. De leden van de P.v.d.A.-fractie konden deze redenering niet volgen. Zij hadden zich des te meer verbaasd over het feit dat de regering op vragen van leden van de C.D.A.-fractie had geantwoord dat ook geen premiecompensatie zou worden geboden omdat dat voor de uitkeringsgerechtigden een inkomensverbetering zou betekenen. In de ogen van de leden van de P.v.d.A.-fractie geldt dit voor de oude gevallen, maar niet voor de nieuwe.

Deze leden gaven de regering in overweging artikel IX, onderdeel C te laten vervallen voor nieuwe gevallen. Het probleem dat dan in de systematiek van de WUV ontstaat bij het 65e levensjaar zouden zij willen voorleggen aan de commissie ter vereenvoudiging en coördinatie van wetgeving voor oorlogsgetroffenen. Over de oude gevallen moet dan worden beslist in het kader van wetsontwerp 16833, dat nu in de Eerste Kamer aanhangig is. Deze leden merkten echter nogmaals op dat de argumentatie van de regering bij de verdediging van het wetsontwerp in de Tweede Kamer er door indiening van de onderhavige wetsontwerp niet sterker op is geworden. Zij waren van mening dat het thans creëren van een uitzonderingspositie voor de WUV en de WUBO bijzonder slecht zou zijn in het licht van de rechtsgelijkheid en ook niet zou stroken met het principe van beide wetten dat uitkeringsgerechtigden ongeveer hetzelfde inkomen behouden dat zij zouden hebben gehad wanneer zij, overigens in dezelfde omstandigheden verkerend, geen aanspraak op een uitkering in het kader van een van beide wetten zouden hebben hoeven maken.

Overigens is de inkomensverbetering van oude gevallen indien compensatie voor de AOW/AWW-premie voor rekening van het rijk zou komen, natuurlijk weg te strepen tegen de inkomensverslechtering die deze personen hebben moeten ondergaan, toen in hun grondslag geen rekening werd gehouden met het feit dat voorheen het rijk de premie over hun ambtelijk inkomen wel compenseerde.

De voorzitter van de commissie,
Weijers

De griffier van de commissie,
Van der Knoop